

Yogesh Haribhau Kulkarni • You

AI Advisor (Helping organizations in their AI journeys) | PhD (Geometric ...
now • 🌐

...

🚀 Wish to share my latest article from my weekly column "तिसरा मेंदू" (Third Brain) titled "वित्तीय सेवेसाठी हजर !" (Ready for Financial Services) published in the Sakal newspaper! 🖋️ ✨

This week, I dive deeper into the real-world applications of Artificial Intelligence in Finance. 🧠 🤖 💡

A big thank you to Sakal Media Group for giving me the opportunity to share these insights with our local community! 🙏

💬 Your thoughts are always welcome—in the comments!

🔄 New Theme Alert! 🔄

For the past three months, we've explored "AI across different domains". Now, before it gets too repetitive, it's time for a 'short hiatus' and a fresh perspective!

📌 Next up: Mental Models 🧩 🔍

Why the shift?

The name "तिसरा मेंदू" represents 'augmented intelligence'—and while AI is one way to enhance thinking, "Mental Models" offer another powerful lens to approach problems intelligently.

➡️ SOON Kicking off next week with an 'introductory article' setting the stage for the series. Each week, we'll break down one Mental Model and explore how it can shape our decision-making.

What do you think? Any particular Mental Model you'd love to read about? Drop your suggestions!

Sakal Media Group Abhijit Pawar Samrat Phadnis Niranjana Agashe

#AI #ArtificialIntelligence #Intelligence #training
#CommunityConnect #MentalModels #ThirdBrain #AI
#DecisionMaking #ThinkingSkills #Leadership #SakalNewspaper
#MarathiMedia #Marathi #India #Pune #MVPBuzz #GDE

तिसरा मँदू

डॉ. योगेश हरिभाऊ कुलकर्णी

वित्तीय सेवेसही हजर!

राजी अचानक मोबाईलवर एक संदेश (नोटिफिकेशन) आला - 'तुमच्या खात्यातून आताच एक व्यवहार झाला आहे, तो संशयित वाटत आहे, तो तुम्हीच केला आहे का?' पाहतो तर काय! व्यवहारातील समोरच्या पक्षाचे नाव अगोळखी, ठिकाण दुर्बल. लगेच व्यवहार रद्द करण्याच्या सूचना दिल्या आणि मोठा सुस्कारा सोडला. अशा संशयित किंवा गैरव्यवहारांची ओळख पटवणे आता 'एआय'मुळे (कृत्रिम बुद्धिमत्ता) शक्य झाले आहे. जगभरात सेकंदाला लाखो व्यवहार होत असतात, त्यातून फसव्या गोष्टी खड्यासारख्या बाजूला काढणे मानवाला खूप अवघड (मुश्किल ही नाही, नामुमकिन है) आहे. पण ते काम एआय लौलया करते. अशा प्रकारे वित्तक्षेत्रात एआय अनेक कार्यासाठी वापरता येते ते पाहूयात.

वित्तीय सेवा म्हणजे की सर्वप्रथम बँक आठवते. बँकेचे मुख्य काम म्हणजे ठेवी स्वीकारणे आणि त्याचा वापर करून इतरांना कर्ज देणे. हे कर्ज देताना फार काळजी घ्यावी लागते की ते बुडणार नाही याची. सगळेच कर्जदार काही बँकेतील लोकांच्या

परिचयाचे-घरोब्याचे नसतात. मग ठरवायचे करो की कर्ज मागणारा अगोळखी मनुष्य ते वेळेस फेडेल की नाही? काही ठोक्ताळे अनुभवाने शिकता येतात; पण ते फार प्रभावी नसतात. येथे एआय मदतीला येते. पूर्वीच्या असंख्य कर्जव्यवहारांचा अभ्यास करून एआय कर्ज-पात्रतेचे प्रारूप (मॉडेल) तयार करतो. यामध्ये आर्थिक माहितीबरोबरच कौटुंबिक पार्श्वभूमी, खर्चाच्या सवयी यांचाही विचार होतो. हे मॉडेल कर्जमंजुरीसाठी निर्णायक ठरते. त्यामुळे स्पष्टीकरणक्षमता (एक्स्प्लेनबिलिटी) वाढवण्याचा प्रयत्न केला जात आहे, म्हणजे कर्ज नाकारल्यास त्यामागचे कारणही स्पष्ट करता येईल.

यंत्रमानवी सल्लागार

पूर्वी गुंतवणूक म्हणजे की बँकेत किंवा पोस्टात मुदतठेव ठेवणे हा मुख्य मार्ग असायचा. आता लोक शेअर बाजार आणि म्युच्युअल फंडांकडे वळले आहेत. एखाद्या शेअरचा भाव वाढेल की घटेल, हे ठरवण्यासाठी तज्ञ कंपनीच्या स्थितीचा अभ्यास करतात आणि गणितीय तंत्रे वापरतात. आता एआय आधारित प्रणाल्यांमुळे (अल्गोरिदमिक ट्रेडिंग) हे अधिक प्रगत झाले आहे. 'वॉल

स्ट्रीट'मध्ये हे मोठ्या प्रमाणावर वापरले जाते. क्षणाघात मोठे खरेदी-विक्री व्यवहार स्वयंचलित होतात. जेम्स सायमन्स यांच्या 'नेनेसिस' कंपनीने यात विशेष प्रगती केली आहे. भारतातही मोठ्या कंपन्यांपासून ते स्टार्टअपपर्यंत अनेकजण शेअर बाजारामध्ये एआयचा वापर करत आहेत. व्यक्ती तितक्या प्रकृती असल्याने प्रत्येकाची गुंतवणूक सारखी नसते. प्रत्येक गुंतवणूकदाराची मानसिकता वेगळी असते. वय, आर्थिक स्थैर्य आणि जोखीम घेण्याची क्षमता (रिस्क अपेटाईट) यातुसार गुंतवणूकीचे निर्णय घेतले जातात. मानवी गुंतवणूक सल्लागारांप्रमाणेच एआयसुद्धा मदत करू शकतो. हजारो पर्यायांचा अभ्यास करून तो योग्य पर्याय सुचवतो. केवळ फिक्स्ड डिपॉझिट नव्हे, तर शेअर बाजार, क्रेडिट कार्ड्स, सोने-चांदी यांसारख्या गुंतवणूकीचे पर्यायही सुचवले जातात. त्यांना यंत्रमानवी सल्लागारच म्हणतात. 'बेटरमेट', 'वेलथफ्रंट' सारख्या अनेक कंपन्या यासाठी प्रसिद्ध आहेत.

'भविष्य निर्वाह निर्धारित मुदतपूर्व पैसे काढता येतात का? कोणत्या अटीवर?' असे प्रश्न पडल्यास गुगलवर शोधण्याऐवजी 'एआय'वर

आधारित चॅटबॉटला विचारणे सोयीचे ठरते. समजले नाही, तर पुन्हा विचारता येते, वेगवेगळे पैदा समजावून घेता येतात. येथे 'एआय'चा वापर प्रभावी होतो. 'चॅटजीपीटी' सारख्या वृहत-भाषा-प्रारूपावर आधारित अनेक चॅटबॉट आपल्याला दिसतात, विशेषतः बँकांच्या संकेतस्थळांवर, तेही २४ x ७ तास प्रश्नांची उत्तरे देतात; कंटाळा न करता. कोणतीही सुट्टी (लंच-ब्रेक) न घेता!!

'एआय'चे अनेक फायदे असले तरी काही धोकेही आहेत. आर्थिक माहिती गोपनीय असली पाहिजे, पण ती कधी कधी परवानगेशिवाय मॉडेल्स प्रशिक्षणासाठी वापरली जाऊ शकते. काही एआय अल्गोरिदममध्ये पूर्वग्रह आढळतो. विशिष्ट गटांतील लोकांना कर्ज मंजूर होते, तर काहीना नाकारले जाते, जरी ते आर्थिकदृष्ट्या सक्षम असले तरी. त्यामुळे पारदर्शकता आणि स्पष्टीकरणक्षमता वाढवण्यासाठी उपाययोजना सुरू आहेत. कायद्यानेही त्यावर बंधने आणली आहेत.

शेवटी, जोपर्यंत जग आहे तोपर्यंत पैसा आणि त्याचे महत्त्व कायम आहे आणि ते तसे आहे तोवर एआय आपल्यासाठी 'लाख' मोलाचे ठरणार आहे.